

žil bi toliko boljših posestnikov, kolikor potrebno v ono trdno pogodbo, v kateri bi se vsak zavezal gotovo množino pese na leto pridelati, in ko bi bilo to doseženo, potem bi on v društvu najboljših posestnikov tudi za to skrbeti pričel, da bi se za napravo tovarne (fabrike) potreben denar ali iz naroda ali pa tudi izven naroda — le ne iz izrasla — pridobil, kar bi vzlic velikemu dobičku, katerega bi sladkornica podvzetnikom gotovo donašala, ne morala ravno težavna stvar biti.

Tako blizo bi se morala povzdiga kmetijstva, vpe-ljava kmetijske obrtnije na Pivki razvijati. Pa kakor rečeno, v svrhu vsega je pred vsem potrebno, da se pivški posestniki v skupno delavnost, v društvo spravijo. In da se to zgodi, treba je praktičnega in hitrega postopanja. Kakor sem uže rekel, vse tukaj razodete besede ostale bodo le na papirji, ako se po praktični in hitri poti v dejanstvenost spraviti ne skusijo. Ta praktična in hitra pot bila bi pa po mojem mnenji sledeča: Zberimo se en dan vsi za stvar vneti možje na kakem določenem mestu, kjer se bomo o njej pogovorili, in po dogovoru koj tudi osnove „okrajnega postojnskega kmetijskega društva“ lotili. Zberimo se na dan „v nebohojenja“, to je, 26. dne t. m. vsi v Postojni na vrtu gosp. Doxata. Da pa ne bode še le kdo izmed gospodov pivških posestnikov ugibal, se ima li shoda udeležiti ali ne, zato prosim naravnost, sledeče gospode, naj pridejo v shod: g. Hinko Kavčič na Razdrtem, g. Jos. Zelen v Senožečah, g. Šušar v Senožečah, g. Mat. Premrl na Ubelskem, g. Jan. Premrl v Stranah, g. dr. Strbenec v Hrenovicah, g. Jan. Jurca v Landolu, g. Jan. Jurca v Gorenjah, g. Lodes v Bukuji, g. Lenasi v Sajevčah, g. Ed. Dolenc v Orehku, g. Premrl v Orehku, g. Hanus, c. kr. kontrolor kobilarstva v Prestranku, g. Korošec v Št. Petru, g. Fatur v Zagorji, g. Domicelj v Zagorji, g. Cucek v Knežaku, g. Urbančič v ilir. Bistrici, g. Leop. Dekleva v Bujah pri Vremah, g. Jan. Dekleva, g. Novak in g. Magajna v Vremah, g. Prhavec v Sinadolih pri Senožečah, g. Može v Dolenji vasi, g. Klemenc v Rakitniku, g. Jan. in Jos. Dekleva v Malem in Velikem otoku, g. Vičič v Postojni, g. Purgar, župan v Postojni, g. dr. Razpet v Postojni, g. Kovšca, župan v Planini, g. Lavrič na Rakeku, g. Resman na Rakeku, g. Ad. Obreza, drž. poslanec v Cirknici, g. Milavec v Cirknici, g. Jeršan na Uncu.

Razen teh gospodov vabim pa še tudi vse druge pivške prijatelje kmetijskega napredka, kateri mi niso znani, da se shoda udeležijo, ter z navedenimi gospodi pot do dosege zaželenega kmetijskega blagostanja na Pivki nastopijo. Na svidenje!

Na Slapu dne 8. maja 1881.

Propad malega kmetijstva in kako mu na pomoč priti.

Po spisu Jos. Pečnaka, posestnika v Villa-Triestini.

(Dalje.)

Tudi sol je za kmeta predraga. Prodaja živinske soli se je pred nekoliko leti ustavila, ker so jo revni ljudje tudi za kuho rabili. Kmet, ki je živinsko sol rabil za svoje kuhinjske potrebe, je bil pač dosti ubog in usmiljenja vreden.

Še huje pa je kmet zadet pri živini po boleznih in kugah. Saj uže uradni izkazi res kažejo, da je živine zmirom manj in da tudi slabša postaja.

Iz dozda povedanega je razvidno, da stanje kmetijskega gospodarja nikakor ni veselo in da je menda

vsak stan na boljšem. V primeri z dohodki potrebuje kmet največ kapitala, pa ta mu nosi le po enkrat v letu in še celó negotove obresti, to je, v pridelkih, in o slabi letini še tega ne. Trгоvec svoj kapital lahko po večkrat obrača, kupčijo razširi ali pa jo skrči, kakor mu bolje kaže. Kmet tega ne more; on mora svojo zemljo obdelati, če spomladi uže prav naprej vé, da ne bo nič pridelal. Ni toraj čuda, če se mladi ljudje tako neradi poprijemajo kmetijstva ter se veliko rajši lotijo kacega rokodelstva ali pa po mestih iščejo služeb. To je nesreča za kmeta, ker iz tega prihaja pomanjkanje delavnih rok in pa visoke plače delavcem. Če k vsemu temu pridejo še slabe letine, se mora kmetovalec hoté ali nehoté zadolžiti; da si ohrani hišo in dom in da more drugo leto obdelati polje in vinograde, mora denarja na posodo vzeti.

S tem pa, da se je zadolžil, je skopal uže sam sebi jamo, če prav še ne gledamo onih, ki so posestva kupili na up ali jih po oporoki od starišev prevzeli zadolžena ali da imajo še kaj izplačati iz njih.

Naj govorim zdaj o odpisu davkov. Tu pač prašam: Koliko se odpiše davka o vremenskih uimah, po nesrečah po toči, slani itd.? Meni se zdi, da se o tem le govori in da v resnici tudi ni drugače. Jaz sem napovedal leta 1875. po toči mi storjene škode za 200 gold., pa še le čez celi dve leti, toraj leta 1877., se mi je odpisalo ali pri davku prizaneslo celih **40 krajc.**! Prav taka se je godila tudi mojim sosedom. Prašam toraj: se li ne pravi to z davkoplačevalci norčevati se, in je li vredno, da je za to še posebna gospóska? Ni mar bolje, da se sploh nič davka ne odpušča, kakor da se revež s par krajcarji odpravlja?

Kmetovalec ne dobí nikjer odškodovanja ali pomoči o takih nesrečah in zgubah, marveč davkar ga goni in le goni brez usmiljenja, in če noče, da bi mu vse blago zarubili, mora denarja na posodo jemati. Za zaostali davek pa tirja davkovski eksekutor velike obresti, kajti brez ozira na znesek mora zarubljenec prvih 7 dni plačati po 5 krajc. na dan, to dá 35 kr.; daljnih 7 dni po 10 kr., znese 70 kr.; toraj za 14 dni 1 gold. 5 kr. Koliko odstotkov znaša to na leto pri kakih 3 do 4 goldinarjih?

Iz vsega tega razvidi se, da je treba zemljišni davek (pa tudi iztirjevanje tega davka) najprej spraviti na boljše, pravičnejšo pot. (Dal. prih.)

Gospodarske izkušnje.

Klorovo apno zoper gosenice.

Da se gosenice preženó s sadnega drevja, ni neki boljšega pomočka kakor je klorovo apno. Vzame se tega apna en funt in pomeša s pol funta sala (svinjske masti); iz te zmesi se naredi testó, katero se s predivom oveže in okoli debla drevesovega priveže. Vse gosenice popadajo potem iz vej dol, od spod pa ne leze nobena več na drevo. Celó metulji ogibajo se vsacega drevesa, ako se je njegovo perje z vodo klorovega apna poškropilo. Močni duh, ki hlapi iz tega apna, je temu mrčesu tako zoperen.

Slana meseca maja.

Na Francoskem veljá sploh vera, da megla meseca marcija je gotova prerokinja slane meseca maja o istih dnevih, ko je meseca marcija bila. Nek francosk znanstven časnik piše o tem tako le: „Neka čudna reč se je nedavno naznanila francoski kmetijski družbi. Podoba je, da ni nič ložjega, kakor to, da se uže naprej uganejo dnevi, ko bode meseca maja slana.

Treba je namreč le megle dneve meseca marca si natančno zapomniti in po teh se ve, kedaj bode meseca maja slana, en dan poprej ali en dan pozneje. Na prvi pogled se kaže to prerokovanje kot prazna domišljija; al veliko in tudi učenih mož je, ki resnico taci dogodkov trdijo; tako je polkovnik Lefevre to prikazen že 44 let, učenjak Miller pa 18 let opazoval; oba trdita, da nista bila nikoli goljufana. Ali ni to zopet ena tistih naravnih postav, katerih skrivnost do sedaj znanstvo še ni razodelo? Lahko pa se razume, kako važno bi to bilo, da bi posebno vino- in sadjerejci to vedeli, ker bi potem jim mogoče bilo poslužiti se tistih sredstev, o katerih se vé, da trto in sadna drevesa obranijo slane.

Ozir po domovini.

Koristne živali političnega okraja Postojnskega na Notranjskem o ljudskem štetju 1880. leta.

Pregled.

Ime sodnijskega okraja	Število konj	Število mul, mezgov in oslov	Število goved	Število kóz	Število ovác	Število prešičev	Število panjev čebel
I. Sodnijski okraj Vipava	183	34	5447	143	1740	1520	797
II. Sodnijski okraj Postojna	863	1	5093	57	4669	1444	723
III. Sodnijski okraj Senožeče	374	6	2684	4	1419	666	211
IV. Sodnijski okraj Bistrica	659	—	3948	163	4839	1446	244
Skupaj	2079	41	17172	367	12667	5076	1975

Posamezne občine teh sodnijskih okrajev imajo pa po toliko koristne živine:

1. Sodnijski okraj Vipava.

Ime občine	Število kónj	Število mul, mezgov in oslov	Število goveda	Število kóz	Število ovác	Število prešičev	Število panjev čebel
Vipava	58	13	932	30	543	390	93
Št. Vid	9	3	750	3	240	171	215
Vrabče	—	1	572	36	332	115	27
Poddraga	9	—	307	2	—	77	47
Lože	4	—	193	3	—	34	82
Goče	12	—	213	—	5	67	7
Erzelj	—	2	138	—	1	45	15
Slap	13	2	214	1	1	94	94
Planina	5	1	353	4	45	114	20
Ustje	5	1	127	1	3	29	54
Šturija	22	4	408	3	215	109	56
Budanje	27	7	244	32	15	93	47
Col	3	—	576	25	290	106	27
Podkraj	16	—	420	3	50	76	13
Skupaj	183	34	5447	143	1740	1520	797

2. Sodnijski okraj Postojna.

Ime občine	Število konj	Število mul, mezgov in oslov	Število goved	Število kóz	Število ovác	Število prešičev	Število panjev čebel
Postojna	199	—	1465	42	322	479	269
Košana	37	—	967	6	1407	247	67
Šmihel	105	—	815	—	1162	287	102
Št. Peter	22	1	918	7	1613	203	125
Slavina	301	—	928	2	165	228	160
Skupaj	863	1	5093	57	4669	1444	723

3. Sodnijski okraj Senožeče.

Senožeče	33	6	405	—	95	69	37
Hrenovice	309	—	1281	—	256	354	66
Britof	4	—	153	2	74	67	23
Famlje	—	—	120	1	23	46	18
Laže	16	—	148	—	—	18	—
Sinadole	6	—	102	1	118	17	13
Dolenja vas . . .	5	—	336	—	431	42	38
Gorenje Vreme . .	1	—	139	—	206	53	16
Skupaj	374	6	2684	4	1419	666	211

4. Sodnijski okraj Bistrica.

Čelje	2	—	85	—	94	20	—
Trnovo	200	—	1311	1	703	480	85
Bistrica	41	—	142	1	160	110	18
Knežak	185	—	621	159	1847	304	25
Jablance	118	—	773	—	985	237	60
Janeževobrdó . .	—	—	57	—	—	24	—
Smerje	15	—	91	—	10	28	—
Kilovče	11	—	118	—	109	38	11
Prem	1	—	128	—	48	28	—
Rateževobrdó . .	4	—	116	2	248	31	6
Zagorje	82	—	486	—	635	146	39
Skupaj	659	—	3948	163	4839	1446	244

Društvene stvari.

Občni zbor Matice slovenske

27. aprila 1881. v Ljubljani.

(Dalje.)

Po prebranem poročilu o delovanju Matičinega odbora pozivlja predsednik zbrane ude: ali želi kdo o „poročilu“ govoriti? Po precejšnjem premolku oglasi se odbornik gosp. Kržič in povdarja namene občnih zborov, med katere tudi spada to, da odbor razjasnuje in opravičuje svoje delovanje, če se v javnih organih (časnikih) čujejo glasi, ki niso opravičeni in škodujejo društvu, katero varovati je v prvi vrsti dolžnost odbora kot izvrševalnega organa. Naj mi je tedaj dovoljeno spregovoriti nekoliko besed. ~~Očitane delovanja Matičinega sega posebno na sledeče strani:~~ 1) Kaže se na „Matico Hrvatsko“, češ, da naša ni taka kakor ona. A taka obsodba je krivična, ker tukaj manjka tega, kar imenujemo „tertium compara-